

İŞYERLERİNDE KİŞİSEL KORUYUCU KULLANIMI VE CE İŞARETİ

İşyerlerinde alınacak teknik önlemlerle risklerin önlenemediği veya yeterince sınırlandırılmadığı durumlarda, çalışanları olası tehlikelere karşı korumak amacıyla son çare olarak riskin çeşidine ve şiddetine göre uygun kişisel koruyucu donanımlar kullanılmalıdır. Çalışanların verilen bu koruyucuları kullanmaları, yasal bir yükümlülük ve kişisel bir sorumluluktur.

Yaşanan teknolojik gelişmeler ile sağlıklı ve güvenli çalışma ortamlarının sağlanmasına yönelik beklentiler, kişisel koruyucu donanımlarda aranan özellikler konusunda talepleri de değiştirmiştir. Bu talepler doğrultusunda uyumun sağlanabilmesi için, Avrupa Birliği düzeyinde kişisel koruyucu donanımlara yönelik yönergeler ve standartlar oluşturulmuştur. Bu yönergeler ve standartlar, ülkemizde de birebir tercüme edilerek, aynen kabul edilmiştir.

Kişisel koruyucular hangi durumlarda kullanılır?

İşyerlerinde sağlık ve güvenliğin korunması ile ilgili önlemlerin alınmasında ilk prensip, risklerle kaynağında mücadele edilmesidir. Buna göre, söz konusu çalışmalarda yapılması gerekenler açısından sıralama şöyledir:

- Risklerle kaynağında mücadele edilmesi,
- İşin kişilere uygun hale getirilmesi için işyerlerinin tasarımında, iş ekipmanları, çalışma şekli ve üretim metotlarının seçiminde özen gösterilmesi, mühendislik kontrollerinin yapılması,
- Tehlikeli olanların tehlikesiz veya daha az tehlikeli olanlarla değiştirilmesi,
- Toplu korunma önlemlerine, kişisel korunma önlemlerine göre öncelik verilmesi,
- Tehlikelere maruz kalma sürecini azaltmak için idari ve iş uygulama kontrollerinin kullanılması,
- Kişisel koruyucu teçhizatın kullanımı.

Sonuç olarak kişisel koruyucular; eğer riskleri azaltmak için mühendislik çözümleri veya idari kontrollere başvurulmuş, fakat yine de riskler önlenememiş ya da istenilen düzeyde sınırlandırılmamışsa kullanılırlar.

Buna göre tüm KKD'lerin; kendisi risk yaratmadan ilgili riski önlemeye, işyerinde varolan koşullara, kullanıcının sağlık durumuna ve ergonomik gereksinimlerine uygun olmasına dikkat edilmelidir.

Donanımın seçilmesinde dikkat edilmesi gereken en önemli husus, bu cihaz, alet veya malzemenin Kişisel Koruyucu Donanım Yönetmeliği hükümlerine uygun olarak tasarlanmış ve üretilmiş olmasıdır. Bu anlamda, KKD üzerinde bulunan CE uygunluk işareti önem kazanmaktadır.

CE uygunluk işareti; KKD üreticisinin, söz konusu Yönetmelikten kaynaklanan bütün yükümlülükleri yerine getirdiğini ve donanımın ilgili tüm uygunluk değerlendirme işlemlerine tabi tutulduğu göstermektedir.

Güvensiz ürün nasıl anlaşılır?

Ürünün üzerindeki işaretler, yazılar, ambalaj ve kullanım kılavuzu ürün hakkında önemli bilgiler verir. Öncelikle **CE** işaretinin uygun olup olmadığına bakılmalıdır. “CE” şeklinde bir işaretleme yanlış bir uygunluk işaretidir.

Ürün standartlara uygun üretilmişse, üzerinde standardı temsil eden TS EN ya da EN ifadesi ile birlikte kullanılır. Ayrıca, ürünün kullanımına ilişkin Türkçe bir kılavuz ya da açıklamanın bulunup bulunmaması da bir ipucudur.

Kategori III (yüksekten düşmeye karşı koruma sağlamak için tasarlanmış koruyucular vb.) olan yüksek riskli işlere yönelik KKD’lerde onaylanmış kuruluş numarası ya da zorunlu olmamakla beraber standart numarası yoksa, bunların güvensiz ürün olma ihtimali yüksektir.

KKD riske karşı devamlı kullanıldığında koruma sağlar

İşyerlerindeki tehlikelerin belirlenerek kişisel koruyucuların seçimi, satın alınması ve kullanılmasında izlenecek prosedürlerin, çalışmaların başarıya ulaşması açısından işletme politikası olarak planlanması ve yazılı olarak hazırlanması önem taşımaktadır. Burada başlangıç noktası, çalışanları işyeri ortamındaki olası tehlikelerden korumaya ilişkin gerekli koruyucuların belirlenmesine yönelik verilerin ve görüşlerin ortaya çıkarılmasıdır. Bu süreçte işletme koşulları göz önünde bulundurularak şu sistematik kullanılabilir: Çalışma alanlarında veya operasyon bölgelerindeki tehlikelerin belirlenmesi, yapılacak işe uygun kişisel koruyucularda aranan özelliklerin belirlenmesi, çalışanlara kullanacakları kişisel koruyucular konusunda nasıl bir eğitim verileceğinin belirlenmesi (Hangi kişisel koruyucular gerekli?, kişisel koruyucular ne zaman kullanılmalı?, kişisel koruyucuların kullanımı veya koruyucunun koruyuculuk niteliğini kaybettiği nasıl denetlenmeli?, kişisel koruyucuların kullanılması ve kullanıcının kullanımına uygunluğu nasıl belirlenmeli?, kişisel koruyucuların kullanılan organdan çıkarılması nasıl olmalı?, kişisel koruyucuların kullanım süreleri ne olmalı?, kişisel koruyucuların bakımı ve muhafazası nasıl olmalı?), planlanan eğitimin biçiminin belirlenmesi ve çalışanların bu eğitim programına dahil edilmesi ve denetimlerin nasıl yapılacağına belirlenmesi.

Bu çerçevede konu tarafların sorumlulukları açısından ele alındığında imalatçı, piyasaya güvenli ürün sunmalı, ürünlerin teknik mevzuata uygunluğunu sağlayarak ürüne CE işareti iliştiirmelidir. İşveren, teknik önlemlerle riski minimuma indiremiyorsa yapılan işe uygun KKD kullanımını sağlamalıdır. Çalışanlar da verilen kişisel koruyucuları talimatlara uygun şekilde kullanmalıdırlar.

MESS İSG Uzmanı Altan Çetinkal tarafından kaleme alınan bu makale MESS İşveren gazetesinin Ocak 2008 sayısında yayımlanmıştır.